

Н.В. КОВАЛЬ, канд. екон. наук

*Білоцерківський національний аграрний університет***НОРМА ПРИБУТКУ ЯК ЧИННИК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА**

Розраховано норму прибутку за видами економічної діяльності в Україні, проаналізовано динаміку частки прибуткових сільськогосподарських підприємств, на основі чого зроблено висновки про інвестиційну привабливість сільськогосподарського виробництва. Визначено види сільськогосподарської продукції, виробництво якої було найбільш рентабельним протягом 2012-2016 рр.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, сільськогосподарське виробництво, норма прибутку, рентабельність продукції.

Аналіз публікацій українських вчених демонструє неоднозначність їх поглядів на інвестиційну привабливість сільськогосподарського виробництва. Так, наприклад, М. А. Стариченко [1, с. 68] наголошує, що більшість науковців, які досліджують проблеми аграрного виробництва вважають дану галузь інвестиційно непривабливою, тоді як О. І. Лиса стверджує, що «на сьогодні сільське господарство є однією з найпривабливіших для інвесторів галузей» [2, с. 203]. Зазначені суперечності свідчать про необхідність проведення додаткових досліджень даної проблеми.

Погоджуємося з М. І. Кісілем, який зазначає, що, оцінюючи інвестиційну привабливість певного виду економічної діяльності, необхідно проаналізувати «перспективи його розвитку й експортні можливості, норму прибутку та її зміни в динаміці, інвестиційні ризики, стан розвитку міжгалузевих економічних відносин» [4, с. 46].

Оскільки перспективи розвитку та експортні можливості сільськогосподарської галузі України були розглянуті в праці [3], метою даного дослідження є аналіз норми прибутку підприємств за видами економічної діяльності в Україні для оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва.

Норма прибутку, розрахована як відношення прибутку після оподаткування до середньорічної вартості авансованого капіталу, показує, як зріс цей авансований капітал, тобто є критерієм ефективності його використання в конкретній сфері застосування (табл. 1). Аналіз розрахунків переконливо свідчить, що до видів економічної діяльності, які мали протягом усього досліджуваного періоду найвищу норму прибутку належать сільське, лісове та рибне господарство, а також освіта.

Таблиця 1 – Норма прибутку та її динаміка за видами економічної діяльності в Україні¹, %

Вид економічної діяльності	2012	2013	2014	2015	2016
сільське, лісове та рибне г-во	10,63	5,08	6,27	19,41	8,20
промисловість	0,16	-0,23	-9,61	-8,66	-0,95
будівництво	-0,41	-2,13	-10,73	-9,23	-3,44
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотр. засобів і мотоц.	0,02	-1,19	-12,35	-7,12	-0,31
транспорт, складське г-во, поштова та кур'єрська діяльн.	0,97	-0,40	-6,42	-2,44	0,65
тимчасове розміщування й організація харчування	-3,06	-4,01	-24,75	-24,49	-6,15
інформація та телекомунікації	3,66	5,43	-19,22	-8,97	1,05

фінансова та страхова діяльн.	2,71	1,42	-1,83	-3,11	-0,23
операції з нерухомим майном	-2,33	-2,33	-24,01	-13,29	-8,23
професійна, наукова та технічна діяльність	-0,47	-1,87	-18,72	-5,70	2,64
діяльність у сфері адміністр. та допоміжного обслуговування	1,59	-0,63	-4,57	-4,07	-1,76
освіта	4,97	5,17	2,82	3,23	2,74
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	-0,71	-1,26	-12,79	-9,25	1,60
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-10,24	-4,84	-10,36	-10,61	-4,63
надання інших видів послуг	-1,45	-0,84	-0,96	3,54	2,85

¹ без урахування результатів діяльності банків, бюджетних установ, тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України

Оцінюючи інвестиційну привабливість галузі, необхідно зауважити, що протягом досліджуваного періоду суттєво зменшилась частка збиткових та збільшилась частка прибуткових сільськогосподарських підприємств (рис. 1). Так, у 2012 р. частка збиткових підприємств галузі становила 21,4%, а у 2016 р. – 11,7%, тоді як частка прибуткових підприємств – 78,6% та 88,3% відповідно.

Проте слід зазначити, що інвестиційна привабливість підгалузей аграрного виробництва буде різною, адже рентабельність виробництва різних видів сільськогосподарської продукції суттєво відрізняється. Проведені розрахунки свідчать, що виробництво продукції рослинництва є більш рентабельним, отже, рослинництво, на даний момент, є інвестиційно привабливішою підгалуззю сільського господарства, ніж тваринництво. Що стосується виробництва окремих видів продукції, найбільш прибутковим протягом досліджуваного періоду було виробництво винограду (середня рентабельність його виробництва за п'ятирічний період становила 78,46%), культур плодових та ягідних (57,24%), насіння соняшника (50,02%), яєць (44,08%), а також зернових та зернобобових культур (24,86%). Збитковим протягом всього досліджуваного періоду було виробництво м'яса овець та кіз (-34,02%), а також м'яса ВРХ (-28,84%).

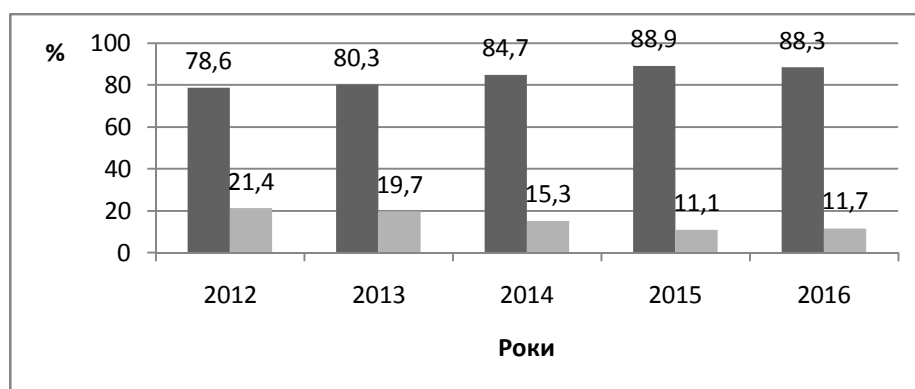


Рис. 1 – Динаміка прибуткових та збиткових сільськогосподарських підприємств, %
Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України

Отже, результати досліджень переконливо свідчать, що сільське господарство є інвестиційно привабливим видом економічної діяльності. Рослинництво є інвестиційно привабливішою підгалуззю сільського господарства порівняно з тваринництвом.

Подальші дослідження будуть присвячені аналізу інвестиційних ризиків як чинника інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Стариченко М. Інвестиційна привабливість сільськогосподарського виробництва. *Агросвіт*. 2015. № 11. С. 65-69.
2. Лиса О. І. Напрями підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки західного регіону України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.3. С. 203-211.
3. Гринчук Ю., Коваль Н. Інвестиційна привабливість сільськогосподарського виробництва в Україні. *European integration of economics, education and law: Proceedings of the International Scientific Conference (Warsaw, March 22-23, 2018)*. Warsaw: BMT Eridia Sp. z o.o. Wydawnictwo Erida, 2018, p. 127-130.
4. Кісіль М. І. Інвестиційна привабливість сільського господарства регіону. *Економіка АПК*. 2014. №8. С. 44-51.

УДК 338.1:636(477)

НЕПОЧАТЕНКО А.В., канд. екон. наук

НЕПОЧАТЕНКО В.А., д-р. фіз.-мат. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА УКРАЇНИ

Проведено регресійний аналіз стану галузі тваринництва в Україні за період 1990-2016 рр. Визначено типи регресійних функцій, які відповідають зміні чисельності поголів'я тварин в кризовий період. Зроблено, на основі цих регресій, прогноз їх чисельності на 2020 рік.

Ключові слова: галузь тваринництва, динаміка поголів'я, регресійний аналіз, логістична регресія, криволінійна регресія.

Тваринництво – одна з найважливіших галузей сільського господарства яка забезпечує населення цінними й незамінними продуктами харчування та сировиною багато галузей промисловості. Разом із тим вона є однією з найскладніших галузей, що вимагає великих зусиль для забезпечення успішного її розвитку та потребує постійної уваги аналітиків.

Починаючи з 1990 року, в Україні відбувається щорічне зменшення чисельності поголів'я корів [1] (рис. 1). З проведеного аналізу нами було отримано, що часовий ряд з 1994 р. добре апроксимується наступною модифікованою експоненціальною регресією:

$$N_1(t) = \exp(a_0 + a_1 \cdot t) + C_1, \quad (1)$$

де: $a_0 = 192,524$; $a_1 = -0,096$; $C_1 = 1,259$.

При цьому середня абсолютна відсоткова помилка апроксимації $MAPE = 1,96\%$.

